

Help! Mijn cursisten spreken geen Nederlands buiten de klas.

De laatste tijd is het buitenschools leren en het buitenschoolse opdrachten geven een beetje uit het zicht geraakt. De focus ligt nu op examentraining, en er wordt meer nadruk op tempo gelegd. Daar is niets op tegen, maar de cursist die nooit Nederlands spreekt buiten de klas, daar moeten we toch een eind aan maken. Het is duidelijk aangetoond dat de anderstaligen die contacten met Nederlandstaligen hebben, veel sneller vooruitgaan dan mensen die dit niet hebben.

Dat maakt dat we het spreken buiten school moeten bevorderen door dit te stimuleren via opdrachten. Om dit effectief te laten zijn is het nodig om vooraf de opdracht te oefenen in de groep, en na afloop na te bespreken in de groep. In dit artikel zullen we een paar aspecten van buitenschools leren beschrijven die voorwaarde zijn voor het slagen van de opdrachten. Ook geven we mogelijkheden om de smartphone te gebruiken bij opdrachten.

Vaak hebben docenten slechte ervaringen met het geven van buitenschoolse opdrachten. De cursisten konden of durfden niemand aan te spreken, hadden geen tijd of de burens spraken geen Nederlands. Daaruit volgt niet dat het niet werkt, maar dat het anders aangepakt moet worden. Wij gaan zelf ook niet snel met een vaag praatje bij onze burens aanbellen. Om effectief buitenschoolse opdrachten te geven vraagt een andere aanpak.

De voorwaarden

De opdrachten voor buiten de school moeten aansluiten bij de leerdoelen van de cursisten of hun belangstelling. Veel anderstaligen denken dat ze eerst Nederlands te leren om het daarna te kunnen gaan gebruiken. Hen moet duidelijk worden gemaakt dat je Nederlands alleen goed kunt leren door het te gebruiken. Het beste is samen met de cursisten onderwerpen te bedenken. Vragen daarbij zijn: In welke situaties wil je het Nederlands gaan gebruiken? In de winkel, bij de dokter, bij de leerkracht van de kinderen? Voorbeelden geven om mensen op ideeën te brengen. Wil je lid worden van de bibliotheek of van een sportclub? Dit helpt mee om de cursisten te motiveren voor de opdrachten. Als mensen erg weinig tijd hebben vanwege werk en/of gezin kun je overwegen wat eerder met de les te stoppen om tijd te geven voor de opdracht.

Een belangrijke voorwaarde is dat er ruimte is in het rooster voor de voorbereiding en voor terugkijken. Dit zijn essentiële onderdelen van de opdrachten. Als hier geen ruimte voor is, kun je er beter niet aan beginnen. Zonder vooraf oefenen van het gesprek, en achteraf terugkijken hoe het gegaan is, zullen maar weinig mensen geneigd zijn iets te ondernemen.

Tenslotte is het motto: klein beginnen. Eerst binnen de groep, dan binnen het gebouw, daarna pas buiten het gebouw. Eerst opdrachten waarbij niet gesproken hoeft te worden, alleen een foto of filmpje gemaakt. Daarna iets eenvoudigs: groeten, informatie vragen. Pas daarna inhoudelijke gesprekken die aansluiten bij de leerdoelen of interesse van de cursist.

We gebruiken voor de opdrachten **het VUT model**:

Voorbereiden: Eerst bedenken of vertellen wat we gaan doen, dan bedenken we waar en hoe we het gaan aanpakken, wat het beste moment is. Het eventuele gesprek in tweetallen oefenen en door een tweetal laten demonstreren.

Uitvoeren: alleen of in tweetallen. Beide heeft voor en tegens, mensen kunnen door een dappere partner meegenomen worden en dan iets doen wat ze eigenlijk niet durven. Tegen is dat dat ze zich ook achter een partner kunnen verschuilen, en die het woord laten doen. Echtparen zou ik ook nooit samen laten werken. Een extra mogelijkheid van tweetallen is dat de een iets doet, en de andere dat

filmt. Daar wordt het terugkijken een stuk leuker door. De twee partners kunnen elkaar ook evalueren.

Terugkijken: Een week is wel voldoende om een opdracht te doen. Wie heeft het gedaan? Hoe heb je het aangepakt? Wat heb je geleerd? Wat wil je nog leren?

Vermijd het uitspreken van ongenoegen als er maar weinig mensen zijn die de opdracht gedaan hebben. Beter is het om de mensen die het gedaan hebben de hemel in te prijzen, en hen te laten vertellen hoe ze het aangepakt hebben. Nog mooier is het ze een kleine presentatie van 5 minuten te laten houden. Dat moet wel voorbereid worden. Een formulier voor de voorbereiding en de evaluatie van zo'n presentatie vind je bij dit artikel.

De smartphone gebruiken.

Met de smartphone zijn oneindig veel mogelijkheden voor buitenschoolse opdrachten ontstaan. Bij het vooruitkijken kunnen we een gezamenlijk onderwerp vaststellen, of mensen laten kiezen uit een aantal onderwerpen. Dat kan gaan van een opname van het eigen huis tot het fotograferen/filmen van iets typisch of onbegrijpelijk Nederlands. Ook nuttig: iets dat aansluit bij de behandelde stof van het hoofdstuk, de leukste winkel (boodschappen doen), de mooiste fiets (vervoer), of de trappen van vergelijking.

Het terugkijken bestaat dan uit een kleine presentatie, maximaal 5 minuten, bij de beelden. Geef hierbij het formulier om de presentatie voor te bereiden. Bij de presentatie kun je de groep laten evalueren met het hier getoonde formulier, of een vraag laten bedenken en opschrijven voor de spreker. Dat bevordert de actieve luisterhouding. Een voorbeeld van een evaluatieformulier vind je bij dit artikel.

De taalkaart

Naast gerichte en gericht opgegeven buitenschoolse opdrachten is de Taalkaart een effectief middel om cursisten bewust te maken van het gebruiken van het Nederlands in alledaagse situaties. Door wekelijks terugkerend de taalkaart in te vullen met de acties van de vorige week en de plannen voor de volgende week wordt het gebruiken van de taal benadrukt. De beste manier is hierbij de cursisten in tweetallen te laten uitwisselen wat zij hebben gedaan en van plan zijn. Je loopt als docent rond om te zien wat er speelt, en om goede ideeën te laten vertellen door degene die leuke gesprekken gevoerd heeft. Er ontstaat daardoor een sfeer waarin cursisten elkaar stimuleren Nederlands te gebruiken.

De hierbij gevoegde Taalkaart is maar een voorbeeld, dat aangepast kan worden aan de behoeften en interesses van een bepaalde groep.

Slot.

Ik zou het fijn vinden als dit artikel je overtuigd heeft van de noodzaak om buitenschoolse opdrachten te geven, en stimuleert om dit ook te gaan doen. Een paar eenvoudige opdrachten staan hieronder, als formulieren. Door een formulier te gebruiken krijgt de opdracht meer gewicht, en wordt ook in een oogopslag duidelijk wie hem wel en wie hem niet gedaan heeft. Datzelfde geldt ook voor de evaluatie: door een formulier te gebruiken wordt het meer serieus genomen. De formulieren hieronder komen van de Taalervaringsroute van het Cornelis Drebbelcollege. Ze zijn hier en daar een beetje aangepast.

Wie behoefte heeft aan nog meer ideeën en daarbij passende formulieren, kan vanaf mei 2018 het cahier Buitenschools leren aanschaffen.

Literatuur:

- Verboog, M., *Leren spreken*, Coutinho, 2009
- Verboog, M., *Klassenmanagement*. Hoe organiseer ik mijn lessen? Boom, 2017
- Verboog, M., *NT2-cahier Buitenschools leren, spreken van binnen naar buiten de les*. Boom

Opdracht voor binnen en buiten de school

Groeten

Elke dag groet je mensen. Ook tegen mensen die je niet kent zeg je *Goedemiddag, Hallo, of Hoi*.

Op school:

1. Groet de kantine medewerker en bestel koffie of thee
2. Groet 's morgens de docent in de klas
3. Groet 's morgens de docent van een andere klas
4. Groet iemand op school die je niet kent

Buiten de school:

1. Groet de caissière in de supermarkt
2. Groet je buurman of buurvrouw
3. Groet ouders van andere kinderen op het schoolplein van de kinderen
4. Groet de chauffeur van de bus/tram

Welke mensen heb je gegroet?	Welke woorden heb je gebruikt?
1. De kantine medewerker	
2. de docent in de klas	
3. de docent van een andere klas	
4. iemand op school die je niet kent	
1. de caissière	
2. buurman of buurvrouw	
3. ouders van andere kinderen	
4. de chauffeur	

Vertel aan de andere cursisten wat je hebt gezegd. Luister naar wat zij hebben gezegd.

Opdracht voor buiten de school.

Wat heb je deze week gedaan?

Wat ga je nog doen?

	Welke dag?	Wat heb je gezegd?	Wat ga je deze week nog doen?
Iemand vragen of je iets mag lenen, een boek, een pen			
Huiswerkvragen of weekopdrachten			
Vragen of je thee of koffie voor iemand mee moet nemen			
Vragen of iemand iets voor je wil pakken in de winkel			
Hulp vragen in de winkel			
Bestellen en afrekenen in een kleine winkel, bijvoorbeeld de bakker			
Afrekenen in de supermarkt			
Een afspraak maken om samen te werken			
Iemand koffie of thee aanbieden			

Wat heb je nog meer gedaan?	Welke dag?	Wat heb je gezegd?

Taalkaart

Leren buiten school – wat heb ik gedaan deze week? Naam cursist: _____ Week: _____	Leren buiten school – wat ga ik doen komende week? Naam cursist: _____ Week: _____
Deze week heb ik minimaal één keer gekeken en geluisterd naar een Nederlands televisieprogramma: _____ _____	Komende week ga ik minimaal één keer kijken en luisteren naar een Nederlands televisieprogramma: _____ _____
Deze week heb ik in het Nederlands een gesprek gevoerd met: _____ _____	Komende week ga ik in het Nederlands een gesprek voeren met: _____ _____
Het ging goed, omdat: _____ _____	Het gaat goed omdat: _____ _____
Ik heb goed gelet op: _____ _____	Ik ga goed letten op: _____ _____
Ik ga nog beter letten op: _____ _____	Ik ga nog beter letten op: _____ _____

Vorbereiding presentatie

Je hebt een buitenschoolse opdracht gedaan, Je gaat aan een groep medecursisten vertellen hoe de opdracht ging.

1. Schrijf eerst op het bord:

Wat je hebt gedaan/gefotografeerd/gefilmd.

Belangrijke woorden en zinnen die je hebt gebruikt bij de opdracht.

2. Vertel daarna aan de groep:

- Wat moest je doen bij de opdracht?
- Wat ging goed?
- Wat ging niet goed?
- Ga je de opdracht nog een keer doen?
- Ga je het dan anders doen?

Let op:

- ❖ Oefen thuis met de presentatie
- ❖ Praat niet te zacht tijdens het presenteren
- ❖ Praat niet te snel. Stop af en toe even met praten.
- ❖ Kijk tijdens het praten naar je medecursisten.

Beoordeling presentatie

Je medecursist heeft een buitenschoolse opdracht gedaan. Hij/zij gaat een presentatie houden en vertellen hoe het ging.

Luister en kijk goed naar de presentatie:

• Versta je de cursist?	nee	een beetje	goed
• Begrijp je wat de cursiste vertelt?	nee	een beetje	goed
• Vertelt de cursist wat hij/zij gedaan heeft bij de opdracht?	nee	ja	
• Vertelt de cursist hoe het ging met de opdracht?	nee	ja	
• Kijkt de cursist naar de groep?	nee	af en toe	vaak